

Het Koninklijk besluit d.d. 6 april 2020 betreffende de gedeeltelijke inwerkingtreding van het Belgisch Scheepvaartwetboek

I. INLEIDING

1. Na een lange periode van onderhandelen en herwerken, werd begin 2019 het nieuwe Belgische Scheepvaartwetboek aangekondigd.

Het doel van het nieuwe Scheepvaartwetboek is tweeledig. Enerzijds wil men de Belgische maritieme wetgeving groeperen en bundelen in één overzichtelijk geheel. Hierbij worden alle verouderde regels verwijderd of aangepast aan de hedendaagse realiteit in de maritieme wereld, waarbij men aandacht heeft voor de implementatie van Europese en internationale wetgeving.

Anderzijds wil men een nieuwe wind door het Belgisch maritiem recht doen waaien door een grondige modernisering door te voeren. Zo moet het wetboek bepaalde procedures eenvoudiger en sneller laten verlopen, alsook wordt digitalisering binnen het maritiem recht aangemoedigd.

2. In een wereld waar digitalisering steeds meer de norm wordt, konden de bevoegde instanties niet anders dan een grondige hervorming van het Belgisch maritiem recht doorvoeren. Dit onder meer om een oplossing te bieden aan bepaalde hiaten waarmee de Belgisch maritieme wereld af en toe werd geconfronteerd.

De wet van 8 mei 2019 tot invoering van het Belgisch Scheepvaartwetboek werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 1 augustus 2019 en zal in principe op 1 september 2020 in werking treden.

Met het Koninklijk besluit van 6 april 2020 betreffende de gedeeltelijke inwerkingtreding van het Belgisch Scheepvaartwetboek zijn er een aantal artikelen thans reeds in werking getreden.

In deze nota zal de gedeeltelijke inwerkingtreding worden toegelicht. Alsook wordt er een blik geworpen op de toekomstige inwerkingtreding van de overige artikelen.

II. DE GEDEELTELIJKE INWERKINGTREDING VAN HET BELGISCH SCHEEPVAARWETBOEK

II.1 BEWEEGREDEN VOOR HET ONTSTAAN VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 6 APRIL 2020

1. Bij Koninklijk besluit van 6 april 2020 betreffende de gedeeltelijke inwerkingtreding van het Belgisch Scheepvaartwetboek (hierna: KB van 6 april 2020) traden een beperkt aantal artikelen van het Scheepvaartwetboek reeds in werking.

Het KB van 6 april 2020 werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 14 april 2020 en trad in werking op 24 april 2020.

De reden waarom bepaalde artikelen in werking traden op 24 april 2020, ligt bij de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, de zogenaamde "Brexit". Toen het Verenigd Koninkrijk aankondigde dat zij de Europese Unie zou verlaten op 31 januari 2020, werd door de Minister van Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post, belast met de Administratieve Vereenvoudiging, Bestrijding van sociale fraude, Privacy en de Noordzee op 16 januari 2020 een ontwerp van Koninklijk besluit ingediend bij de Raad van State, afdeling Wetgeving.

2. Bij de adviesaanvraag werd het spoedeisend karakter toegelicht, waarop binnen de 5 dagen een advies zou worden verstrekt, hetgeen gebeurd is op 22 januari 2020. Het ontwerp van KB kon niet vroeger voor advies worden voorgelegd aangezien er onzekerheid bestond omtrent de exacte datum van uittreding van het Verenigd Koninkrijk.

Ingevolge de uittreding van het Verenigd Koninkrijk bood de vigerende regelgeving niet voldoende rechtsgrond aan de scheepvaartpolitiediensten en defensie om op te treden in het volledig Belgisch zeegebied. Hieromtrent is in het Scheepvaartwetboek een uitbreiding voorzien, maar dit zou pas in werking treden op 1 september 2020.

De artikelen die bij de vervroegde inwerkingtreding aan bod komen, zijn noodzakelijk opdat de bevoegde diensten kunnen optreden bij incidenten en of andere voorvallen op zee. Het vernieuwde Scheepvaartwetboek voorziet in een uitbreiding van de bevoegdheden, sancties en ordehandhaving. Eveneens werden de artikelen aangepast aangaande de legitimatiekaarten van de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaren. Door de inwerkingtreding van het KB van 6 april 2020 krijgen zij een andere rechtsgrond.

De inwerkingtreding van het KB was aanvankelijk voorzien op 1 februari 2020. Ingevolge het uitstel van de Brexit tot 31 maart 2020, volgde het KB pas op 6 april 2020 met de inwerkingtreding op 24 april 2020.

II.2 INHOUDELIJKE TOELICHTING VAN HET KB VAN 6 APRIL 2020

1. De bedoeling van de wetgever met dit KB was om de bevoegde maritieme autoriteiten, die instaan voor de orde en handhaving, reeds meer bevoegdheden toe te kennen zodanig dat zij kordater kunnen optreden zodra de "Brexit" in werking treedt.
2. Het KB van 6 april 2020 bevat zeven artikelen en houdt vooreerst de invoering van een nieuwe rechtsgrond in voor het legitimatiebewijs voor de ambtenaren die bevoegd zijn voor de scheepvaartcontrole.

Ingevolge de implementatie van de nieuwe rechtsgrond met de inwerkingtreding van het KB van 6 april 2020, worden volgende twee Koninklijke besluiten opgeheven:

- het Koninklijk besluit van 4 juni 2003 tot vaststelling van het model van legitimatiekaart waaruit de hoedanigheid van de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole blijkt;
- het Koninklijk besluit van 4 december 2012 tot aanwijzing van de ambtenaren die belast zijn met de uitvoering van en de controle op de wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de scheepvaart en tot wijziging van het koninklijk besluit van 4 juni 2003 tot vaststelling van het model van legitimatiekaart waaruit de hoedanigheid van de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole blijkt.

Als gevolg van de opheffing van de oude regelgeving zullen de ambtenaren van de dienst Scheepvaartcontrole een nieuwe legitimatiekaart krijgen. De Directeur-generaal Scheepvaart zal binnenkort een nieuw model publiceren en verspreiden. De nieuwe kaarten zullen 5 jaar gelden.

Daarnaast traden reeds een aantal artikelen in werking ten gevolge van het KB van 6 april 2020. Het betreft de artikelen uit het Belgisch Scheepvaartwetboek die de bevoegdheden en handhavingmechanismen voor de bevoegde maritieme autoriteiten regelen.

3. Artikel 3 van het KB van 6 april 2020 voorziet volgend overzicht van artikelen van het Scheepvaartwetboek die reeds in werking treden met het KB van 6 april 2020:

- 1° artikel 1.1.1.1 tot en met artikel 1.1.1.6;*
- 2° artikel 2.5.1.1 tot en met artikel 2.5.1.2;*
- 3° artikel 4.1.1.1 tot en met artikel 4.1.1.6;*
- 4° artikel 4.1.2.47;*
- 5° artikel 4.1.2.63;*
- 6° artikel 4.2.1.1 tot en met artikel 4.2.1.26;*
- 7° artikel 4.2.2.1 tot en met artikel 4.2.2.8;*
- 8° artikel 4.2.4.7;*
- 9° artikel 4.3.1.1 tot en met artikel 4.3.1.3;*
- 10° artikel 4.3.2.1;*
- 11° artikel 4.3.3.8, § 1;*
- 12° artikel 4.3.3.9.*

Vooreerst zijn de algemene bepalingen zoals de gehanteerde bronnen en begrippen van het Scheepvaartwetboek in werking getreden zodanig dat de gedeeltelijke inwerkingtreding geen problemen zou ondervinden, in afwachting van de inwerkingtreding van de overige artikelen op 1 september 2020.

In het bijzonder wordt verwezen naar het begrip 'scheepvaartcontrole'. Onder 'scheepvaartcontrole' wordt verstaan: *“het onderdeel van de federale overheid dat in het bijzonder belast is met de in dit wetboek vastgestelde uitvoerings- en handhavingsopdrachten en dat daartoe door de Koning wordt aangeduid.”*

De overige regelgeving die van toepassing is op zee en havens blijft onverkort gelden. De reglementeringsbevoegdheid komt in België toe aan de Koning, die de politie en scheepvaart regelt in Belgische territoriale wateren.

Opmerkelijk hierbij is dat voor sommige bepalingen uit het wetboek nog een uitvoeringsbesluit nodig zal zijn dat de concrete toepassing regelt. Zo is er ook een KB nodig voor de 'reglementeringsbevoegdheid van de politie en de scheepvaart in de Belgische territoriale zee'.

Vervolgens treden de artikelen uit het Scheepvaartwetboek in werking die de vaststelling van inbreuken en de sanctionering ervan regelen. Het betreft zowel de strafrechtelijke als administratieve sanctionering.

Die handhavingsregels zijn in het Scheepvaartwetboek opgenomen in een afzonderlijk boek, "Boek 4 – handhaving"; voor meer eenvoud en een betere leesbaarheid, maar ook met het oog op een efficiëntere toepassing van de regels.

Boek 4 vervangt de verschillende regels over de vaststelling, de opsporing en bestraffing van de inbreuken uit de bestaande scheepvaartwetten en is voor een groot stuk geïnspireerd op het Sociaal Strafwetboek.

In dit boek zijn ook de bevoegdheden van de scheepvaartcontrole en de scheepvaartpolitie verder uitgewerkt. Eén van de belangrijkste vernieuwingen betreft de algemene mogelijkheid tot het opleggen van administratieve geldboetes. Het wetboek bouwt daarbij verder op de wet van 25 december 2016 die voor het eerst administratieve sancties in scheepvaartzaken had ingevoerd.

Bovendien is het voor bepaalde sancties als overtreder mogelijk om onmiddellijk over te gaan tot betaling van de geldboete aan de bevoegde autoriteit.

Tot slot treden de artikelen inzake de vervolging van inbreuken in werking, zowel strafrechtelijke als administratieve vervolging. Onder meer werden er duidelijke regels opgenomen in het Scheepvaartwetboek omtrent de bevoegdheden van nationale rechtscolleges in geval van inbreuken.

4. Het KB van 6 april 2020 voorziet tevens in de opheffing van de wet van 3 mei 1999 tot regeling van de bevoegdheidsverdeling ingevolge de integratie van de zeevaart-, luchtvaart-en spoorwegpolitie bij de federale politie.

Vanaf 24 april 2020 werken de Scheepvaartpolitiediensten en de dienst Scheepvaartcontrole dus overeenkomstig het Scheepvaartwetboek.

Zowel de bepalingen met betrekking tot hun organisatie en bevoegdheden treden dan in werking, net als de regels met betrekking tot handhaving (vaststelling, opsporing, strafrechtelijke en administratieve bestraffing van inbreuken op de scheepvaartwetten).

De diensten hadden dringend nood aan meer én ruimere beslissingsmogelijkheden om overtredingen aan te pakken. Niet in het minst op het gebied van transmigratie en mensensmokkel hetgeen in het Scheepvaarwetboek wordt geregeld onder de 'maritieme grenscontroles', maar ook op vlak van administratieve en technische voorschriften voor zeeschepen met onder meer stedenbouwkundige voorschriften, het voorkomen van verontreiniging en bemanningsvoorschriften.

III. QUID MET DE OVERIGE ARTIKELN VAN HET BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK?

1. Het KB van 6 april 2020 houdt de gedeeltelijke inwerkingtreding in van bepaalde artikelen van het Scheepvaartwetboek die essentieel zijn voor de ordehandhaving in zeegebied door de bevoegde diensten na de "Brexit".

Op het eerste gezicht ziet het er naar uit dat de overige artikelen zoals voorzien pas in werking zullen treden op 1 september 2020.

Dit komt onder meer doordat we momenteel over geen volwaardige federale regering beschikken, waardoor er door de ontslagnemende regering enkel lopende zaken mogen worden afgehandeld.

2. Desondanks rijzen reeds een aantal kritische vragen bij het vernieuwde Belgisch Scheepvaartboek, alsook bij de gedeeltelijke inwerkingtreding.

Bij de gedeeltelijke inwerkingtreding van het Belgisch Scheepvaartwetboek valt het op dat enkel algemene bevoegdheden in werking traden. De bijzondere bevoegdheden die in de artikelen eronder vermeld staan, zijn niet vervroegd in werking getreden.

Bovendien is de structuur van het vernieuwde Belgisch Scheepvaartboek minder overzichtelijk dan andere wetgeving, bijvoorbeeld wat betreft de gehanteerde nummering bij de artikelen.

In de wandelgangen hebben meerdere experts en praktici al kritiek geuit op het Scheepvaartwetboek. Niet alle aspecten van het maritiem recht komen erin aan bod, luidt het. Sommigen zijn van oordeel dat voorafgaand aan de inwerkingtreding nog enkele reparatiewetten tot stand zullen moeten komen om onduidelijkheden en tegenstrijdigheden recht te trekken. Zo niet, zullen in de toekomst nog diverse uitvoeringsbesluiten noodzakelijk blijken en op die manier wordt het oorspronkelijke doel van het nieuwe Scheepvaartwetboek – de Belgische maritieme wetgeving integreren in één overzichtelijk geheel – mogelijks voorbijgestreefd.

Enig voorbehoud dient dan ook te worden gemaakt bij de vooropgestelde datum van 1 september 2020 voor de volledige inwerkingtreding van het Scheepvaartwetboek.

Van Hoorebeke Advocaten volgt dit verder op en houdt u op de hoogte.
